

J. CLARKE (red.). *Like it was : The Star 100 years in Johannesburg*. Argus Printing and Publishing Co. : Johannesburg, 1987. 245 pp. Geïll. Prys onvermeld. ISBN 0620 09389 7.

Hierdie aantreklike, tipografies goed versorgde en leesbare publikasie is een van talle wat met die eeufeesviering van die Goudstad saamhang. Terseldertyd herdenk dit ook die 100-jarige bestaan van *The Star* in dié stad. Die oogmerk is 'the story of the city of Johannesburg ... as witnessed by its biggest and oldest daily ...' (p. iv). Elke hoofstuk — behalwe die eerste — neem 'n dekade onder die loep en is tematies onderverdeel. Benewens 'n nuttige register word bykomstige inligting oor persone en plekke alfabeties voorsien.

Ten spyte van bogenoemde oogmerk is dit beslis meer as net die geskiedenis van Johannesburg wat aangebied word. In sekere opsigte kan 'n mens dit as 'n populêre geskiedenis van Suid-Afrika bestempel. Die boek het dus 'n eienaardige karakter wat die leser telkens verwar. In die teksgedeelte word begryplicherwys oor heelwat bekende terrein gegaan, maar uiteraard

word baie interessante brokkies inligting ingesluit. Op elke bladsy word dan gedateerde knipsels en foto's uit *The Star* of die Barnett-versameling as 'a selection of ... raw historical material' (p. iii) gebruik. Veral die lekeleser en student kry gevolglik geleentheid om die koerant inderdaad as historiese bron te ervaar. Ongelukkig laat beperkte ruimte talle knipsels as fragmente eindig. Nietemin word 'n wye spektrum gedek : die groei van die stad self, prominente persoonlikhede, bevolkingsverhoudinge, gesondheidstoestande, politieke gebeurtenisse, tegnologiese vooruitgang, sport, modes, alledaagse verbruikersartikels, ontspanning, en dies meer.

Die argument ten gunste van die organisering in dekades is dat 'it seemed convenient' en dat elke dekade 'a curiously distinctive character' openbaar. Dit is egter 'n oorvereenvoudiging van die probleem van periodisering. So word die dekade 1910-1919 bloot onder die opskrif 'A town of parks' aangebied, terwyl die ingrypende diskontinuiteit van die Eerste Wêreldoorlog kortliks op 'n enkele bladsy behandel word. Dieselfde geld ook vir die tydperk 1940-1949 onder die opskrif 'Missing presumed dead'. Onderafdelings van elke hoofstuk dek nie konsekwent net die betrokke saak nie, terwyl die gepaardgaande knipsels ook nie altyd relevant lyk nie. So byvoorbeeld word onder die subopskrif 'The cure all' advertensies van medisyne uit die 1910's getoon. Tegelyk word 'n berig oor die teregstelling van tsaar Nicolaas II in 1918 geplaas! (p. 64.)

Soms is daar 'n eienaardige afwesigheid van *The Star* in die boek. In die onderafdeling 'Colour prejudice' van hoofstuk 6, gee die redakteur 'n beskrywing van die versleggende verhoudinge tussen wit en swart gedurende die 1930's. In die teks word drie stadsraadslede oor die kwessie aangehaal en die illustratiewe knipsels is briewe van lesers aan die koerant. Redaksionele kommentaar of berigging self (waarin opskrifte so veelseggend kan wees) ontbreek egter.

Ten spyte van die genoemde besware is dit tog 'n publikasie wat nuttig deur die algemene leserspubliek, skoliere en selfs voorgraadse studente gebruik sal kan word.

A. APPEL
Universiteit van Port Elizabeth